

Krāsa un gaisma

Valdis BUŠS

BUŠS

Krāsa un gaisma Valdis Bušs

Vāka attēls

Valdis Bušs. Baltie ziedi. 1995. Audekls, eļļa. 100 x 81 cm

Izdevējs

Mākslas galerija Art Platz
platzkart.info, art-platz.com

Autores

Līga Baņķiere, Ieva Trillo

Redaktore

Solvita Velde

Dizains

Renāte Smilga

Šo e-grāmatu Jūs drīkstat lejupielādēt, attēlot un lasīt Jūsu e-grāmatu lasīšanas ierīcēs tikai un vienīgi Jūsu personīgai lietošanai. Jums nav tiesības e-grāmatu vai kādu tās daļu reproducēt (tai skaitā drukāt), dāvināt, pārdot, patapināt (aizdot lietošanā), izīrēt, iznomāt, publiskot, publiski izpildīt, pārraidīt, pārsūtīt vai jebkādi citādi to izplatīt citai personai, vai piešķirt e-grāmatas lietošanas atļauju citai personai. Jums nav tiesības grozīt e-grāmatas saturu, tai skaitā, bet ne tikai grozīt vai dzēst jebkuras e-grāmatas autortiesību norādes, e-grāmatas lietošanas norādes, juridiskās atrunas u.tml. Jums nav tiesības apiet, grozīt, pārvarēt u.tml. jebkurus e-grāmatas aizsardzības līdzekļus. E-grāmatā ir izmantoti aizsardzības līdzekļi, kas ļauj Apgādam aizsargāt e-grāmatas saturu, neietekmējot e-grāmatas lietošanas ērtību. E-grāmatas datne ir iezīmēta ar Jūsu personiskajiem un pirkuma datiem.

© SIA "Art Platz", 2024

ISBN 978-9934-9238-0-7

Krāsa un gaišma

Valdis Bušs

SATURS

MĀKSLAS UN DZĪVES TRIEPIENA JAUDA	5
GLEZNICĪBAS IZTEIKSMES LĪDZEKĻI	8
KRĀSAS MĀKSLINIEKA PALETĒ	10
BALTS	10
MELNS	17
DZELTENS	25
ORANŽS	35
SARKANS	45
VIOLETS	53
ZILS	63
ZAĻŠ	73
NOBEIGUMS	81
BIBLIOGRĀFIJA	82
GLEZNU REPRODUKCIJU SARAKSTS	83
PATEICĪBAS	86

MĀKSLAS UN DZĪVES TRIEPIENA JAUDA

Valdis Bušs. Pieturzīmes

Valdis Bušs ir viens no ražīgākajiem Latvijas ainavu meistariem. Mākslinieks, kurš strādāja pie molberta līdz sava mūža pēdējai dienai, atstādamas milzīgu mantojumu - vairākus tūkstošus studiju un gleznu. "Man patīk putna dziesma, patīk pļavas zieds, patīk mežs, patīk gaisa un ūdens smarža," tā Valdis Bušs teica sava mūža nogalē. Un pēc brīža smaidīdams piebilda: "Kā cilvēks, kā gleznotājs es esmu zemnieks, čangalis."

Mākslinieka dēls Ilmārs Bušs savu tēvu atceras šādi: "Viņš bija fanātisks darba mīlētājs, kurš bez darba nepavadīja nevienu dienu. Arī aizbraucot ciemos pie draugiem uz ārzemēm, viņam vajadzēja gleznot, gleznot, gleznot. Absolūti pārliecināts par savu spriedumu pareizību. Un kā jau lielākā daļa mākslinieku - liels egoists. Māksla bija pirmajā vietā, un to viņš vienmēr arī teica."

1924. gada 25. jūlijā Abrenes apriņķa Viļakas pagasta Pokševas ciemā (šodien mēs šo vietu pazīstam kā Viļakas novada Susāju pagastu) Jāzepa un Veronikas Bušu ģimenē piedzima otrais dēls - Valdis. Vēlāk pasaulē nāca vēl četri dēli un viena meita. Kopā septiņi bērni. Kad māksliniekam jau pašam bija sirma galva, viņš par savu tēvu nevarēja runāt bez asarām acīs, būdams ārkārtīgi pateicīgs, ka viņš saviem septiņiem bērniem centies nodrošināt izglītību, pats strādādams uz lauka līdz vēlai naktij.

Mazais Valdis zīmēja jau no triju gadu vecuma, un tieši tāpēc vēlāk apgalvoja, ka māksla izvēlējās viņu, nevis viņš mākslu. Mākslas zinātniece Ingrīda Burāne grāmatā "Valdis Bušs. Māksla. Atziņas. Versijas" teic, ka "skaistums ir katra Mākslinieka sākotne un ceļš". To apliecina arī Valda Buša vārdi, atceroties savu bērnību: "Kad es vēl staigāju bez biksēm, savos trijos, četros gados, mīlēju vērot dabu caur aizsalušu lodziņu un stundām varēju apskatīt skaisto apsarmojušo bērzu un brīnīties, kāpēc tas ir tāds un ne citāds, kāpēc tas ir skaists."

Valda Buša izglītības ceļu pārtrauca Otrais pasaules karš. 1943. gadā viņam paātrinātā kārtā vajadzēja pabeigt Viļakas ģimnāziju, lai 19 gadu vecumā stātos leģionāru rindās un rokās turētu nevis otu, bet gan ieroci. Viņu ievainoja un nogādāja lazarētē. Pēc atbrīvošanas Valdis Bušs steidzās uz Latgali pie savas ģimenes, bet tur priekšā jau bija Sarkanā armija, tāpēc nekas cits neatlika kā kļūt par sarkanarmieti. Un atkal - ievainojums un demobilizācija.

Karš bija beidzies, dzīvotgriba un vēlme kļūt par mākslinieku lielāka nekā piedzīvotais, tāpēc 1945. gada rudenī Valdis Bušs uzsāka studijas Latvijas Mākslas akadēmijas glezniecības nodaļā, kur satika savas dzīves nozīmīgākos skolotājus glezniecībā - Leo Svempu un Āriju Skridi. Brīdī, kad jaunajam māksliniekam bija jāsāk gatavoties diplomdarba gleznošanai, viņa dzīve atkal tika pāršķelta - 1949. gada 25. martā lopu vagonā kopā ar daudziem citiem latviešiem iesēdināja Valda Buša līgavu, kluso Medicīnas institūta studenti Annu Burlacāni, un viņas ģimeni. Latvijas Mākslas akadēmijā Valdis Bušs paņēma akadēmisko gadu, iesniegumā rakstot, ka šis laiks viņam nepieciešams "veselības uzlabošanai", un pēc pāris mēnešiem sekoja savai mīļotajai uz Tālajiem Austrumiem, Amūras apgabala Blagoveščensku. Tieši tā viņš vienmēr teica - Tālie Austrumi, nevis Sibīrija. 1950. gadā, kad viņš atgriezās Latvijā, lai pabeigtu augstskolu, Valdis Bušu atraidīja, jo Tālajos Austrumos viņš bija apprecējies ar izsūtīto. Galu galā viņš palika bez diploma un mūža nogalē teica, ka šim dokumentam nebija lielas nozīmes, jo tas nedefinē labu mākslinieku.

Valdis Bušs atgriezās Tālajos Austrumos, kur strādāja par zīmēšanas skolotāju un reizēm, kad bija tāda iespēja, par mākslinieku-noformētāju, savukārt Anna bija medmāsa un turpināja apgūt zobārstniecību. Tā kā Valdis Bušs nebija izsūtīts, bet labprātīgi devies uz Tālajiem Austrumiem, tur viņu mēģināja savervēt čeka, bet mākslinieks atteicās.

1952. gadā nogalē pasaulē nāca abu pirmdzimtais - dēls Māris, kurš nodzīvoja tikai divdesmit dienas, aiz sevis atstājot milzīgu tukšumu. Tik lielu, ka vēlāk jaunie vecāki par to nerunāja. Viņu dēls Ilmārs, kurš piedzima 1953. gadā, neatceras dzirdējis vecāku sarunas par lielo zaudējumu. Visu mūžu Valdis un Anna pavadīja kopā. "Mamma kalpoja tēvam, lai viņš varētu gleznot. Man grūti pateikt, kāpēc tā. Iespējams, tāpēc ka viņš aizbrauca pie mamma uz Tālajiem Austrumiem," šodien teic abu dēls Ilmārs.

1955. gadā, saņemot atļauju atgriezties Latvijā, Bušu ģimene devās mājup. Lai nodrošinātu ģimeni, Valdis Bušs sākumā strādāja par skolotāju Rīgas 2. poligrāfijas mākslas arodskolā (1955–1969), bet vēlāk par noformētāju Lietišķās mākslas kombinātā "Māksla" (1969–1984). Katru brīvo brīdi viņš izmantoja gleznošanai, bet laika allaž bija par maz. 1971. gada 23. novembrī savā dienasgrāmatā mākslinieks rakstīja: "Kā gribētos vēl pagleznot. Gleznot un gleznot, jā, tikai gleznot! Nevaru. Ir pienācis atkal laiks pelnīt naudu."